

Čís. 9740.

Má-li rejstříkový soud pochybnosti o správnosti ohlášené skutečnosti, nemůže mu býti bráněno, by nekonal potřebná šetření, zejména by si nevyžádal příslušné doklady. Zásada tato platí i při opovědi zápisu prokury (akciové společnosti) do rejstříku.

(Rozh. ze dne 15. března 1930, R I 791/29).

Rejstříkový soud vrátil opověď prokury akciové společnosti, by doplněna byla připojením ověřeného opisu protokolu o schůzi představenstva, ve které byla udělena prokura. Z protokolu musí býti patrné, že byla schůze řádně podle stanov svolána a způsobilá se usnášeti (§ 26 stanov). Rozkladu akciové společnosti rejstříkový soud nevyhověl. Důvody: Jest sice správné, že obchodní zákon nikde neustanovuje, zda má býti oznámeno a prokázáno soudu, jakým způsobem byla prokura udělena. Avšak z toho nelze vyvozovati, že soud nemá právo, ba povinnost zjednat si jistotu o tom, zda se udělení prokury stalo způsobem správným a pro firmu závazným. V projednávaném případě při zápisu do obchodního rejstříku nejde o zastupování akciové společnosti představenstvem při provozování podniku, nýbrž o opověď firemní. Rejstřík firemní a vůbec předpisy firemní jsou ovládány zásadou pravdivosti, takže, i když mnohdy mají význam jen deklarativní (evidenční), přece musí odpovídati objektivní pravdě. Tu pak podle § 22 stanov jest představenstvem celá správní rada, které podle § 26 poslední odstavec stanov přísluší platně rozhodovati o všech věcech, které nejsou vyhrazeny výslovně valné hromadě, a usnáší se podle § 26 druhý odstavec stanov v sezeních, jsouc způsobilá se usnášeti jen, je-li prokázáno, že všichni její členové byli ke schůzi pozváni a je-li přítomná aspoň polovice členů, což vždy má býti v protokole konstatováno. Podle toho nelze pochybovati o tom, že prokura mohla býti podle společenské smlouvy udělena jen usnesením správní rady řádně svolané a k usnášení způsobilé. Zápis do obchodního rejstříku musí býti pravdivý objektivně, pročež nestačí, že byla opověď formálně správně podána. Nelze proto sdíleti názor rozkladu, že rejstříkový soud prostě zapisuje, co mu formálně správně v zastoupení principála bylo k zápisu předloženo, poněvadž není nikde v zákoně, že by tak musil rejstříkový soud učiniti bez dalšího šetření. Na věci nemění nic okolnost, že prokura může býti udělena různým způsobem, v rozkladu uvedeném, neboť při zápisu do obchodního rejstříku musí vždy jíti o skutečnost pravotvornou, pravdivou a nespornou, a to i pro veřejnost i pro stranu (společnost) samu, by ujma nikomu nemohla vzejíti. Z těchto důvodů požaduje rejstříkový soud vždy doklad o tom, že prokura byla udělena ve schůzi správní rady akciové společnosti řádně svolané a způsobilé a vyžaduje proto i předložení příslušného protokolu. S tohoto hlediska jest okolnost, jak představenstvo podle § 3 stanov podpisuje za společnost, pro souzený případ nerozhodnou, právě tak jako skutečnost, že podepsali opověď tři členové

správní rady. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil, poukávav k důvodům prvního soudu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody :

O zřejmém rozporu souhlasných usnesení se zákonem, který předpokládá, že se soudní opatření přičí výslovnému předpisu zákona aneb zřejmě jeho duchu, nelze v tomto případě mluvit. Jest sice pravda, že obchodní zákon nikde neukládá rejstříkovému soudu, by si zjednal jistotu o tom, že se udělení prokury stalo způsobem řádným, že bylo při jejím udělení postupováno přesně podle předpisů stanov. Než zákon rejstříkovému soudu také nikde výslovně nezakazuje přezkoumati správnost skutkového základu opovědi udělené prokury. Že rejstříkový soud má právo — a v určitých případech dokonce povinnost — by se přesvědčil, zda opovězený zápis odpovídá objektivní pravdě, plyne již z úvahy, že obchodní rejstřík jest ovládán zásadou pravdivosti a to i při zápisech významu jen deklarativního. Má-li tedy rejstříkový soud pochybnosti o správnosti ohlášené skutečnosti, nemůže mu býti bráněno, by nekonal potřebná šetření, zejména, by si nevyžádal příslušné doklady (§ 2 čís. 5 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. zák.; srovnej také Staub-Pisko § 3 při čl. 12 obch. zák. Dr. Alexander Marx Firmenrechtliche Grundbegriffe str. 18 a 19). Bude ovšem vždy otázkou případu, jak dalece má rejstříkový soud tohoto práva použití — pokud mu přezkoumání není uloženo přímo za povinnost —, by zbytečnou úzkostlivostí nebyl zápis oddalován. Pokud dovolací stížnost shledává postup nižších soudů nesprávným, poukazujíc k předpisům obchodního zákona o prokure vůbec, pak k předpisům o zřízení prokury při veřejné společnosti (čl. 104 a 118 obch. zák.), pokud se týče k ustanovení § 28 zák. o společnostech s ručením obmezeným, nelze jejímu právnímu názoru přisvědčiti. Nejde o otázku působnosti prokury v poměru vnitřním nebo na venek, nýbrž o to, zda vždy a v každém případě jest prokuru zapsati, i když soud má před zápisem, o němž jest rozhodnouti, pochybnosti o udělení prokury vůbec. A že pochybnosti v souzeném případě rejstříkový soud měl, plyne již z toho, že učinil zápis závislým na předložení opisu protokolu o schůzi představenstva vzhledem k předpisům §§ 22, 26 a 27 stanov, pojednávajících o usnášení se správní rady (představenstva) a platných také pro udělení prokury. Není důvodu, proč by neměla platiti obecná zásada o zkušebním právu rejstříkového soudu právě při opovědi prokury k zápisu do rejstříku. V opovědi se praví, že správní rada udělila prokuru Věře B-ové. Žádá-li rejstříkový soud, aby tato okolnost, totiž že správní rada prokuru skutečně udělila, byla doložena, nelze mu vytýkati, že tím zřejmě porušil zákon. Správní rada jako taková mohla uděliti prokuru usnesením, k němuž však mohlo dojiti jen způsobem vyznačeným ve stanovách. Tomu neodporuje ani výklad komentáře Staub-Piskova při čl. 234 obch. zák. (§§ 12 a 26), k němuž dovolací stížnost poukazuje, neboť i tam se předpokládá, že prokuru

udělilo představenstvo, tedy zase, že došlo k usnesení představenstva. To pokládá komentář za postačitelé, i kdyby snad bylo podle stanov třeba ještě nějakého dalšího opatření, na příklad schválení dozorcí radou, anebo kdyby stanovy o zřízení prokury neměly předpisu nebo výslovně je zakazovaly.

Čís. 9741.

Nedal-li při fideikomisární substituci substitut fiduciáři svolení k podstoupení dluhu, nemůže se věřitel po úmrtí fiduciáře domáhati zaplacení dluhu na substituční podstatě.

Stalo-li se substituční jmění po smrti fiduciáře neobmezeným vlastnictvím přihlásivšího se dědice (substituta), nemohou se osobní věřitelé zůstavitele domáhati úhrady svých nároků ze jmění dříve substitučního.

§ 642 obč. zák. týká se jen věřitelů, spadajících pod ustanovení §§ 632, 635, 640 obč. zák.

(Rozh. ze dne 15. března 1930, R I 110/30).

Procesní soud první stolice zamítl žalobu proti substituční podstatě po Alexandru K-ovi, zastoupené přihlásivším se dědicem Jindřichem K-em, již podala universální dědička po advokátu o zaplacení odměny za právnické práce. D ů v o d y: Soud obmezil jednání na rozhodnutí o oprávněnosti námítky nedostatku pasivního oprávnění. Soud uznal oprávněnost této námítky a proto žalobu zamítl, vycházejí z těchto úvah. Vyplývá z tvrzení žalobce samého, že veškeré práce, o které jde, byly objednány dřívějším držitelem svěřenství Alexandrem K-em a že se týkaly tohoto svěřenství. Přes to má soud za to, že žalobce není oprávněn požadovati náhradu za práce na substituční pozůstalosti po Alexandru K-ovi, nýbrž mohl by ji požadovati od pozůstalosti zpupné. Fideikomisáři podle § 613 obč. zák. přísluší, než nastane případ substituce pokud se týče svěřenského náhradnictví, jen omezené vlastnické právo správy a závazky poživatele. Nemůže proto dědic nemovitost zatížit, leč se svolením poručenského úřadu, poněvadž jinaké zatížení dotýkalo by se přímo podstaty, kteráž musí býti zachována osobám v druhé řadě povoláním. Zákaz zadlužení jest již v pojmu svěřenského náhradnictví. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, řízení doplnil a znovu rozhodl. D ů v o d y: Soud odvolací nesdílí názor odvolatelky, že žaloba na substituční pozůstalost je přípustná proto, že fiduciář (v tomto případě Alexander K.) měl jako poživatel substitučního (svěreneckého) jmění nárok podle §§ 613 a 509 obč. zák. na užívání jmění a na všechny jeho plody, tudíž na čistý výnos zbývající po odpočtení všech výloh, k nimž patřily i výlohy právního zastoupení, neboť z toho by se právě mohlo souditi, že případný výnos ještě nespotřebovaný, od kterého se srážejí řečené výlohy, tvoří vlastně zpupnou pozůstalost. Ale stejně nelze přisvědčiti všeobecně právnímu názoru prvního soudu, že žaloba